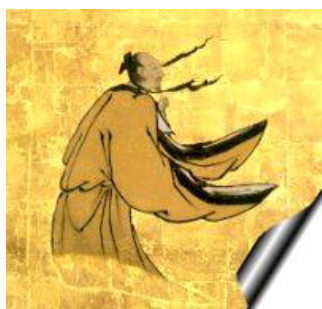

Liezi 列子

prezentare generală de Laurențiu Teodorescu

Liezi 列子 - *Maestrul Lie*¹, pe numele său adevărat *Lie yu kou* 列圉寇, este unul dintre autorii reprezentativi ai daoismului filozofic timpuriu.

Despre biografia acestuia nu deținem, din păcate, nici un fel de date.

Se pare că ar fi trăit în perioada *Statelor Combatante Zhan guo* 戰國 (475-221 î.e.n.). În orice caz, în *Hanshu* 漢書 - *Cartea Dinastiei Han*, scrisă de *Bangu* 班固 (32-92 e.n.), se afirmă că *Liezi* 列子 ar fi trăit înaintea lui *Zhuangzi* 莊子 (369-286 î.e.n.)², întrucât acesta din urmă îl menționează de mai multe ori.

În tratatul care-i poartă numele se spune (cap. 1) că *Liezi* 列子 a trăit anonim în statul *Zheng* 鄭 timp de patruzeci de ani, după care a emigrat în statul *Wei* 衛 datorită foametei, informație pe care o regăsim și în *Lishi zhenxian tidao tongjian* 歷世眞仙體道通鑒 - *Oglinda³ universală a nemuritorilor transcendenți care s-au întrupat în Dao în epoci succesive [sau ordine cronologică]*⁴. După *Zhuangzi* 莊子 (cap. 7 *Ying diwang* 應帝王 - *Despre monarhi*) se pare că tot în statul *Zheng* 鄭 ar fi și murit.

Potrivit tradiției ar fi fost discipol al lui *Laozi* 老子, iar printre maeștrii și prietenii săi s-ar fi numărat *Guangyinzi* 關尹子, *Huqiuizi* 壺丘子, *Laoshangshi* 老商氏 și *Zhibogaozi* 支伯高子, care l-au format în spiritul daoismului.

Legenda spune că, după nouă ani de inițiere, *Liezi* 列子 a devenit în stare să "călărească vântul", exprimare metaforică pentru starea de extaz, în care spiritul se detașează ca purtat de aripa vântului, lăsând trupul eliberat, inert și insensibil.

“夫列子御風而行，泠然善也，旬有五日而反。”

«*Liezi* putea să călărească vântul, fiind în stare să se înalțe în văzduhul răcoros, dar după cincisprezece zile se întorcea.»

Zhuangzi 莊子, cap. 1 - *Xiaoyao you* 逍遙遊 - *Călătorii ușoare*.

¹ 子 *zi* = *copil* (子 imaginea unui prunc înfășat, cu mâinile libere), prin extensie *maestru*, întrucât, pentru a-i onora, împărații antici îi numea pe învățați *fiii* săi.

² *Zhuangzi* 莊子 - *Maestrul Zhuang*, pe numele său adevărat *Zhuangzhou* 莊周 - filozof și scriitor daoist.

³ *jian*, notat 鑑 sau 鑒 (variante grafice) provine de la 見 (見 imaginea unui om care privește într-un recipient umplut cu apă, la care se adaugă radicalul 金 *metal*, cu sensul de: *bazin mare, oglindă din bronz, a reflecta lumina, a reflecta imaginea unui obiect*, prin extensie *fapt memorabil care poate servi de învățătură, istorie*.

⁴ culegere de biografii ale sfinților daoști, publicată în 1294 de *Zhao daoyi* 趙道一 și inclusă ulterior în *Daozang* 道藏 - *Scriptura daoismului*.

Călătoria spirituală este privită ca un rezultat al identificării individului cu universul, prin armonizarea ritmului biologic cu cel al naturii.

“列子常在立春日乘風而遊八荒，
立秋日就反歸風穴。
風至則草木皆生，
去則草木皆落。”

«De obicei, în ziua Începutului Primăverii, Liezi conducea vântul către cele opt zări⁵, iar în ziua Începutului Toamnei se întorcea în Peștera Vântului.
Când vântul sosea, întreaga vegetație se trezea la viață, iar atunci când pleca, întreaga vegetație se ofilea.»

Shuyiji 述異記 - Povestiri despre minuni.

Pornind de la expresia lui **Zhuangzi** 莊子: “御風而行” **yufeng erxing**, lit. «a conduce vântul și a merge», unde 御 **yu** = a conduce un atelaj, a controla, prin extensie a călări, s-a ajuns chiar ca, prin homofonie, numele lui **Lie yukou** 列圉寇 să fie notat 列御寇.

În **Lüshi chungqiu** 呂氏春秋 - Primăverile și toamnele Maestrului Lü (cap. 17), scrisă de cărturarii-clienți⁶ ai lui **Lü buwei** 呂不韋 (?-235 î.e.n.)⁷ se spune despre **Liezi** 列子 că “貴虛” **guixu** «prețuia⁸ vidul⁹», cu referire la **vidul mental** obținut prin meditație, tehnică prin care mintea 真人 **zhenren** omului perfect¹⁰ reflectă realitatea ca o oglindă, fără a fi influența-

⁵ 荒 **huang** = pustiu, dezolant, câmp în paragină, pârloagă, imaginea ++ (prescurtarea lui 草) vegetației 亡 distruse (la origine 亼 = 入 a intra într-un 凵 colț, a se ascunde, a dispărea; ulterior 入 s-a transformat în 宀) de 川 inundații (apa curgând). Prin această expresie sunt desemnate metaforic provinciile îndepărtate, periferiile, considerate inferioare în raport cu 中 centrul nobil.

⁶ **menke** 門客 - client (門 = poartă, 客 = musafir), pătură socială apărută spre sfârșitul dinastiei **Zhou** 周, formată din nobili cultivați și intelectuali săraci, găzduiți în casele marilor demnitari, negustori sau mandarini, unde li se asigurau mijloacele de trai în schimbul talentelor lor artistice și literare.

⁷ negustor și om de stat, ministrul ultimului principe **Qin** 秦, întemeietorul imperiului - acesta a reușit să strângă în jurul său peste 3000 de clienți (**menke** 門客), la dispoziția cărora fuseseră angajați 10000 de servitori.

⁸ 貴 **gui** (貴) = valoros, nobil, prețios, important, a acorda importanță, la origine 𠄎 două mâini deasupra pământului, izvorul bogățiilor într-o societate agrară, la care s-a adăugat ulterior semnului 貝 = scoică, prin extensie monedă, pentru a accentua ideea de valoare.

⁹ 虛 **xu** (虛) = gol, vid, deficit, lipsă, 𠄎 doi oameni care-și caută hrana pe unde a trecut 𠄎 tigrul.

¹⁰ 真 **zhen**, variantă grafică a lui 真 = drept, perfect, fără defect, 直 (𠄎 直) + zece 目 ochi au privit din toate 凵 unghiurile și nu i-au găsit nici un defect, deci poate fi pus pe un 兀 pedestal, prin extensie adevărat, sincer, veritabil. În scrierile daoiste + a fost înlocuit cu 匕, formă veche a lui 化 (𠄎) **hua** = transformare, schimbare, reprezentând un 亅 → 𠄎 → 人 → 亅 om în picioare - viu, alături de un 𠄎 → 𠄎 → 匕 om culcat - mort (ex.: **Zhuangzi** 莊子, cap. 22, § 5: “已化而生, 又化而死。” «O transformare și este viață, încă o transformare și este moarte» sau: «O transformare le-a dat viață, altă transformare îi omoară»), de unde și sensul

tă sau afectată de evenimente și fără a încerca să le anticipeze.

Opera sa este apreciată de mulți exegeți ca fiind o compilație a discipolilor, scrisă după moartea maestrului. Versiunea inițială, cuprinzând douăzeci de capitole (*pian* 篇)¹¹, a fost revizuită de *Liuxiang* 劉向 (c.77-6 î.e.n.)¹², care a eliminat repetițiile din text și a reordonat materialul în opt capitole.

Prima mențiune despre această versiune în opt capitole a tratatului *Liezi* 列子 o găsim în *Hanshu* 漢書 - *Cartea Dinastiei Han*, vol. 30, capitolul *Yiwenzhi* 藝文志 - *Istoria literaturii*:

“列子八篇。   «[Tratatul] *Liezi*, [în] opt capitole,
名園寇，   numele¹³ [autorului] *Yukou*,
先莊子，   anterior lui *Zhuangzi*,
莊子稱之。”   [întrucât] *Zhuangzi* îl citează.»

Hanshu 漢書 - *Cartea Dinastiei Han*, cap. *Yiwenzhi* 藝文志 - *Istoria literaturii*.

Respectul de care s-a bucurat *Liezi* 列子 în mediile daoiste a făcut ca, în timpul domniei împăratului *Xuanzong* 玄宗 (712-756) din dinastia *Tang* 唐, să fie onorat cu titlul 沖虛真人 *Chongxu zhenren* - *Maestrul transcendent al Vidului*, iar lucrarea care-i poartă numele să fie numită 沖虛真經 *Chongxu zhenjing* - *Tratatul maestrului transcendent al Vidului*, iar în perioada *Xuanhe* 宣和 (1119-1125) a dinastiei *Song* 宋 a fost numit *Chongxu guan miao zhenjun* 沖虛觀妙真君 - *Suveranul transcendent al Vidului și al Sublimei Contemplații*.

---

extins de *transcendent*; 真人 *zhen ren* = *om perfect, transcendent, sfânt*.

¹¹ cărțile chinezești se compun din *juan* 卷 = *rulou, volum, carte, scriere autentică* (de altfel și latinescul *volumen* semnifică inițial un obiect înfășurat, rulou), divizate în *pian* 篇 sau *zhang* 章 = *capitole* și *jie* 節 = *paragrafe*.

¹² *Liuxiang* 劉向 - poet, cărturar și comentator al vechilor scrieri chineze.

¹³ în China, numele unei persoane se compune din *numele de familie* - *xing* 姓, așezat întotdeauna înaintea celorlalte nume, *prenumele* - *ming* 名, primit la naștere, *titlul* - *zi* 字, acordat la 20 de ani, o dată cu boneta virilității și *numele postum* - *hui* 諱, decernat bărbaților celebri. În cazul nostru, *Lie* 列 este *numele de familie* (姓), iar *Yukou* 圉寇 este *prenumele* (名).